

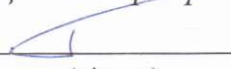
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності
Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

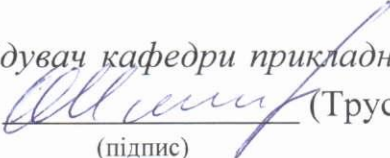
« 01 » сентября 2025 г.

Умань – 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності *НЗ Садово-паркове господарство* освітньої програми *Садово-паркове господарство*. – Умань: Уманський НУ, 2025. 16 с.

Розробники:

Гурський Ігор Миколайович, доцент кафедри екології та безпеки життєдіяльності, кандидат с.-г. наук, доцент (Гурський І.М.)
(підпис)

Трус Олександр Миколайович, завідувач кафедри прикладної інженерії та охорони праці, кандидат с.-г. наук, доцент (Трус О.М.)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «27» 08 2025 року № 1

Завідувач кафедри

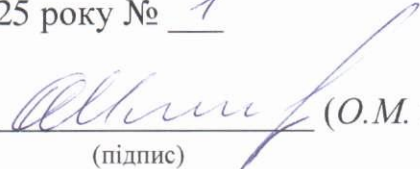
екології та безпеки життєдіяльності (О.В. Василенко)
(підпис)

«27» 08 2025 року

Робоча програма затверджена на засіданні
кафедри прикладної інженерії та охорони праці

Протокол від «28» 08 2025 року № 1

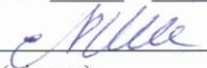
Завідувач кафедри

прикладної інженерії та охорони праці (О.М. Трус)
(підпис)

«28» 08 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства

Протокол від «01» вересня 2025 року № 1

Голова (М.В. Шемякін)
(підпис)

«01» вересня 2025 року

© УНУ, 2025 рік

© Гурський І.М., Трус О.М., 2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина	Обов’язкова
Модулів – 2	Спеціальність НЗ Садово-паркове господарство	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр
		2-й
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,1 самостійної роботи студента – 1,7	Освітній рівень перший (бакалаврський) Освітня програма Садово-паркове господарство	24 год.
		Практичні, семінарські
		26 год.
		Лабораторні
		– год.
		Самостійна робота
		40 год.
		Індивідуальні завдання: – год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті, затвердженого Вченою радою від 08.10.2020 (протокол №1) із змінами та доповненнями від 11.07.2024 (протокол №8).

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» складається з двох модулів:

Безпека життєдіяльності

Мета: теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо створення безпечних умов діяльності і життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства, прийняття продуктивних рішень у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників.

Завдання: теоретична і практична підготовка студентів для виявлення позитивного та негативного впливу на життєдіяльність та здоров'я людини зовнішніх та внутрішніх факторів, обґрунтування оптимальних умов та принципів життя, визначення рівня ризику та обґрунтування

комплексу заходів, спрямованих на відвернення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків.

Основи охорони праці

Мета: надання знань та умінь у майбутніх фахівців з правових та організаційних питань охорони праці, гігієни праці, виробничої санітарії, технічної та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципів пріоритету життя і здоров'я працівників відносно результатів виробництва.

Завдання: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: вивчення змісту навчальної дисципліни базується на освоєнні курсів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з попереднім вивченням освітніх компонентів: «Дендрологія», «Основи селекції та генетики рослин», «Декоративні рослини закритого ґрунту та аранжування», «Історія садово-паркового мистецтва», «Основи наукових досліджень», «Основи екології та охорони природи», «Агротехніка зеленого будівництва»; передусє вивченню таких дисциплін як «Декоративні розсадники та насінництво», «Квітникарство», «Луківництво і газони», «Механізація садово-паркових робіт», «Захист зелених насаджень від шкідників і хвороб», «Інженерне обладнання садово-паркових об'єктів» та ін.

Вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Садово-паркове господарство» спеціальності НЗ Садово-паркове господарство галузі знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни

Шифр Компетент- ності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК07	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН02	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти
		ПРН04	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства
		ПРН15	Організувати результативні та безпечні умови праці
Спеціальні (фахові) компетенції (СК)			
ФК09	Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства	ПРН04	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства
		ПРН15	Організувати результативні та безпечні умови праці

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Безпека життєдіяльності: Безпека життєдіяльності. Цивільна оборона. Основи охорони праці», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Біофізичних закономірностей, які покладені в основу розвитку природи та життєдіяльності людини	Лекція, практичне заняття, інтерактивні заняття (відповіді на запитання і опитування думок студентів, мозковий штурм), самонавчання через конспекти та посібники, самонавчання через Moodle, індивідуальні консультації	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних завдань, представлення рефератів або презентацій, поточний (модульний) контроль
1.2	Механізмів дії зовнішніх факторів на екосистему		
1.3	Особливостей надання медичної допомоги		
1.4	Основних характеристик та основ безпечного використання агрохімікатів і пестицидів під час вирощування декоративних рослин і формування садово-паркових рослинних угруповань		
2	Уміння/навички:		
2.1	Аналізувати вплив негативних факторів на людину і довкілля, їхні наслідки та шляхи запобігання	Лекція, практичне заняття, інтерактивні заняття (дискусія, мозковий штурм), самостійна робота з підготовкою рефератів або презентацій, самонавчання через Moodle, індивідуальні консультації	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних завдань, представлення рефератів або презентацій, поточний (модульний) контроль
2.2	Застосовувати безпечні підходи під час виконання робіт		
2.3	Працювати з електронною біологічною та лісівничою апаратурою, вимірювальними приладами та інструментами		
2.4	Навички безпечної роботи і правил використання агрохімікатів і пестицидів під час вирощування декоративних рослин і формування садово-паркових рослинних угруповань		
3	Комунікація:		
3.1	Порозуміння з представниками сервісної та маркетингових служб	Практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання через Moodle	Виконання індивідуальних завдань, представлення рефератів або презентацій, поточний (модульний) контроль
3.2	Здатність доносити та обговорювати знання (як з колегами, так і нефахівцями), обґрунтовані на результатах досліджень		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Особиста відповідальність за дотримання правил техніки безпеки та охорони праці під час роботи з вимірювальними приладами	Практичне заняття, дискусія, аналітична	Виконання індивідуальних завдань,

4.2	Удосконалювати теоретичні знання та практичні навички для вирішення професійних завдань. Відповідати за поширення недостовірної інформації	робота, вирішення конкретних задач і ситуацій, мозковий штурм, самонавчання через Moodle	представлення рефератів або презентацій, поточний (модульний) контроль
-----	--	--	--

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН09	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника	Лекція, практичне заняття, інтерактивні заняття (дискусія, відповіді на запитання і опитування думок студентів, мозковий штурм), самонавчання через конспекти та посібники, самонавчання через Moodle	Усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних завдань, представлення рефератів або презентацій, поточний (модульний) контроль

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль. 1. Безпека життєдіяльності

Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання з безпеки життєдіяльності

Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Об'єкт та предмет безпеки життєдіяльності. Основні завдання науки про безпеку людини, історія її розвитку. Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності. Поняття небезпеки, безпеки, ризику та їх взаємозв'язки. Небезпека як основний фактор, що визначає рівень безпеки. Ризик. Методи визначення ризику.

Topic 1. Scientific foundations of life safety

Object and subject of life safety. The main tasks of the science of human security, the history of its development. Basic concepts and definitions of life safety. The concept of danger, safety, risk and their relationship. Danger as the main factor determining the level of safety. Risk. Methods for determining risk.

Тема 2. Людина в системі «людина–життєве середовище»

Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Гомеостаз – як особливий механізм захисту організму людини. Внутрішній і зовнішній вплив на організм людини. Психічні характеристики особистості.

Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори

Загальні закономірності виникнення природних небезпек. Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину та на системи забезпечення її діяльності. Загальні закономірності виникнення соціальних та політичних джерел небезпеки. Небезпечні фактори, причини та небажані наслідки, пов'язані з урбанізацією середовища життєдіяльності людини.

Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності та цивільна оборона

Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Основи теорії і практики культури здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я людини. Методика вивчення рівня здоров'я людини. Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого.

Медична аптечка. Використання підручних матеріалів при наданні першої медичної допомоги. Порядок проведення реанімаційних заходів.

Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності. Конституційні основи безпеки: право на життя, працю, свободу, соціальний, громадський та державний захист. Закони, законодавчі та нормативні акти, кодекси та інші регламентуючі безпеку життєдіяльності документи. Система правового захисту та нагляду за дотриманням правової безпеки. Державні органи, відповідальні за забезпечення безпеки життєдіяльності. Відповідальність за порушення законодавства.

Тема 6. Природні надзвичайні ситуації в Україні та дії населення під час їх виникнення. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Радіаційні небезпеки

Загальна характеристика надзвичайних ситуацій. Природні надзвичайні ситуації. Небезпечні геологічні явища. Метеорологічно небезпечні явища. Гідрологічно небезпечні явища. Природні пожежі. Технологічні небезпеки. Радіаційні небезпеки, дози і одиниці радіоактивного забруднення. Характеристика зон забруднення. Режим радіаційного захисту населення.

Модуль 2. Основи охорони праці

Змістовий модуль 3. Правові та організаційні питання охорони праці

Тема 7. Законодавство України з охорони праці

Законодавчі акти України про охорону праці. Розділи та основні принципи Закону України «Про охорону праці». Права і пільги для працівників в Законі України «Про охорону праці». Відшкодування працівникам за шкідливі умови праці і втрату здоров'я. Праця жінок в Законі України «Про охорону праці». Праця підлітків в Законі України «Про охорону праці». Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Topic 7. Legislation of Ukraine on labor safety

Legislative acts of Ukraine on labor safety. Sections and basic principles of the Law of Ukraine «On Labor Safety». Rights and benefits for employees in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Compensation to employees for harmful working conditions and loss of health. Labor of women in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Work of adolescents in the Law of Ukraine «On Labor Safety». Responsibility for violation of labor safety legislation.

Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму

Тема 8. Державне управління охороною праці, нагляд і контроль за охороною праці, організація охорони праці на виробництві

Органи державного управління охороною праці, їх компетенція. Нагляд і контроль за охороною праці. Організація охорони праці на виробництві. Система управління охороною праці (СУОП), її функції на підприємствах. Оціночні показники роботи СУОП.

Тема 9. Аналіз травматизму і професійних захворювань

Особливості формування умов праці на виробництві. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих факторів. Терміни визначення: травма, профзахворювання, отруєння. Види нещасних випадків та їх класифікація. Основні причини нещасних випадків та методи їх аналізу.

Змістовий модуль 5. Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки

Тема 10. Основи виробничої санітарії

Поняття про систему «людина–машина–середовище». Визначення терміну «виробнича санітарія». Фактори навколишнього середовища, їх параметри і дія на організм людини. Мікроклімат на робочому місці. Виробничий пил і шкідливі речовини. Шум і вібрація.

Topic 10. Basics of occupational sanitation

The concept of the «man-machine-environment» system. Definition of the term «industrial occupational sanitation». Environmental factors, their parameters and effect on the human body. Microclimate at the workplace. Harmful substances and industrial dust. Noise and vibration.

Тема 11. Вентиляція виробничих приміщень

Призначення та класифікація систем вентиляції. Природна вентиляція. Механічна вентиляція (штучна). Санітарні вимоги до вентиляційних установок. Розрахунок повітрообміну та контроль дії вентиляції. Засоби індивідуального захисту.

Тема 12. Загальні основи пожежної безпеки

Процес горіння, його початкові форми та причини виникнення пожеж. Небезпечні та шкідливі фактори, що виникають при пожежі. Спалимість і вогнестійкість матеріалів, конструкцій і будівель. Пожежовибухова небезпека будівель. Система протипожежного захисту. Попередження виникнення та розповсюдження пожеж. Вогнегасячі речовини. Засоби гасіння пожеж. Автоматичні системи гасіння пожеж.

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Безпека життєдіяльності						
Змістовий модуль 1. Правові та організаційні питання з безпеки життєдіяльності						
Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності Topic 1. Scientific foundations of life safety	7	2	2	–	–	3
Тема 2. Людина в системі «людина – життєве середовище»	7	2	2	–	–	3
Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори	7	2	2	–	–	3
Разом за змістовим модулем 1	21	6	6	–	–	9
Змістовий модуль 2. Забезпечення безпечної життєдіяльності						
Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності	7	2	2	–	–	3
Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	7	2	2	–	–	3
Тема 6. Природні надзвичайні ситуації в Україні та дії населення під час їх виникнення. Надзвичайні ситуації техногенного характеру. Радіаційні небезпеки	10	2	4	–	–	4
Разом за змістовим модулем 2	24	6	8	–	–	10
Разом за модулем 1	45	12	14	–	–	19
Модуль 2. Основи охорони праці						
Змістовий модуль 3. Правові та організаційні питання охорони праці						
Тема 7. Законодавство України з охорони праці Topic 7. Legislation of Ukraine on labor safety	8	2	2	–	–	4
Разом за змістовим модулем 3	8	2	2	–	–	4
Змістовий модуль 4. Державне управління охороною праці та аналіз травматизму						
Тема 8. Державне управління охороною праці, нагляд і контроль за охороною праці, організація охорони праці на виробництві	6	2	–	–	–	4
Тема 9. Аналіз травматизму і професійних захворювань	12	2	6	–	–	4
Разом за змістовим модулем 4	18	4	6	–	–	8
Змістовий модуль 5. Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки						
Тема 10. Основи виробничої санітарії Topic 10. Basics of occupational sanitation	6	2	1	–	–	3
Тема 11. Вентиляція виробничих приміщень	6	2	1	–	–	3
Тема 12. Загальні основи пожежної безпеки	7	2	2	–	–	3
Разом за змістовим модулем 5	19	6	4	–	–	9
Разом за модулем 2	45	12	12	–	–	21
Усього годин	90	24	26	–	–	40

5. Теми семінарських занять

Непередбачено навчальним планом.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Основні поняття та визначення безпеки життєдіяльності <i>Basic concepts and definitions of life safety</i>	2
2	Ризик та небезпека в предметній діяльності	2
3	Людина як елемент системи «людина–життєве середовище»	2
4	Небезпеки, пов’язані з використанням горючих, легкозаймистих і вибухонебезпечних речовин та матеріалів	4
5	Засоби індивідуального та колективного захисту населення	2
6	Самодопомога і взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях	2
	Разом	14
Модуль 2. Основи охорони праці		
7	Організація навчання з охорони праці на підприємствах <i>Organization of training on labor safety at enterprises</i>	1
8	Розробка інструкцій з охорони праці	1
9	Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві	4
10	Перша невідкладна допомога при найбільш типових травмах	2
11	Дослідження мікроклімату виробничих приміщень і робочих місць	1
12	Дослідження запиленості повітря виробничих приміщень і робочих місць	1
13	Дослідження забрудненості повітря шкідливими газами виробничих приміщень і робочих місць	1
14	Дослідження освітленості виробничих приміщень і робочих місць	1
	Разом	12
	Усього годин	26

7. Теми лабораторних занять

Непередбачено навчальним планом.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
Модуль 1. Безпека життєдіяльності		
1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (24.02.1994)	2
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	2
3	Закон України «Про охорону праці» (04.10.1992)	2
4	Закон України «Про пожежну безпеку» (17.12.1993)	2
5	Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»	2
6	Постанова Кабінету Міністрів України № 1198 від 03.08.1998 «Про єдину	2

	державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру»	
7	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (19.11.1992)	2
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992)	2
9	Закон України «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»	1
10	Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»	1
11	Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.)	1
	Разом	19
Модуль 2. Основи охорони праці		
12	Зміст дисципліни «Основи охорони праці»	3
13	Аналіз травматизму і професійних захворювань	3
14	Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, устаткування, перероблюваної сировини та інших чинників виробництва на функціонування організму	3
15	Загальні основи електробезпеки	2
16	Технічні засоби пожежогасіння, їх види, особливості конструкцій	2
17	Розрахунок об'єму пожежного резервуару для підприємства	2
18	Оптимальні значення освітленості робочого місця та способи його нормалізації	2
19	Системи вентиляції, розрахунок повітрообміну для виробничих приміщень	2
20	Розрахунки розмірів світлових отворів в виробничих приміщеннях та штучного освітлення	2
	Разом	21
	Усього годин	40

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання для здобувачів денної форми навчання передбачає підготовку реферату або презентації на одну із зазначених тем.

Рекомендації щодо виконання даного завдання наведено у методичних вказівках для виконання індивідуальних завдань із навчальної дисципліни.

Індивідуальні завдання здаються впродовж навчального семестру, але не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії.

10. Методи навчання

Традиційні методи

Лекція – усний виклад предмета викладачем, а також публічне читання на яку-небудь тему. Мета лекції – розкрити основні положення теми, досягнення науки, з'ясувати невирішені проблеми, узагальнити досвід роботи, дати рекомендації щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях.

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої науково-педагогічний працівник організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння й навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем відповідно сформульованих завдань.

Самостійна робота – форма роботи, яка передбачає вирішення актуального питання курсу самостійно, формує навички пошуку та синтезу інформації.

Інноваційні методи навчання

Аналіз ситуації, помилок, колізій, казусів. За результатами виконання ЕСЕ, письмового опитування чи тестування ведучий курсу проводить аналіз наявних помилок у формі діалогу із здобувачами освіти. Крім цього, під викладання основного лекційного матеріалу може супроводжуватись його інтерпретацією виробничими ситуаціями та їх колективного аналізу.

Метод аналізу і діагностики ситуації (КЕЙС-МЕТОД). Виконання методу дозволяє формувати важливі «м'які» навички у здобувачів, зокрема робота в команді, набуття лідерських якостей тощо.

Загальний вигляд кейсу:

- Ознайомлення студентів із ситуацією (моделлю) яка пов'язана із реальним виробництвом або виробничим процесом;
- Формування завдань для роботи з кейсом та розподіл питань у групах;
- Організація спільної діяльності, збір інформації, розподіл індивідуальних завдань;
- Аналіз та рефлексія спільної діяльності, пропозиція концепцій;
- Підведення підсумків, оцінювання.

Проблемний (проблемнопошуковий) метод. Проблемна ситуація й навчальна проблема є основними поняттями проблемно-пошукового навчання. Формою реалізації принципу проблемності в навчанні є навчальна проблема. Навчальна проблема – форма прояву логіко-психологічного протиріччя процесу засвоєння, що визначає напрямок розумового пошуку, який будить інтерес до дослідження (пояснення) сутності невідомого й веде до засвоєння нового поняття або нового способу дії.

Найбільш характерні цілі проблемних ситуацій:

- привернути увагу здобувачів до питання, завдання, навчального матеріалу, збудити в нього пізнавальний інтерес і інші мотиви діяльності;
- поставити здобувача перед таким пізнавальним утрудненням, продовження якого активізувало б розумову діяльність;
- допомогти здобувачеві визначити в пізнавальному завданні, питанні, завданні основну проблему й намітити план пошуку шляхів виходу з утруднення;
- спонукати учня до активної пошукової діяльності;
- допомогти здобувачеві визначити границі раніше засвоєних знань, що актуалізуються й указати напрямок пошуку найбільш раціонального шляху виходу із ситуації утруднення.

Коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників. Здобувачі освіти під час усного або письмового опитування можуть коментувати свої відповіді, або доповнювати відповіді інших здобувачів.

Дистанційне навчання. Комплексний індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Основною платформою для проведення дистанційного навчання є система MOODLE <https://moodle.udau.edu.ua/>.

Курс для дистанційного вивчення характеризується логічною послідовністю викладення основного матеріалу, має чітку структуру та комбінує традиційні (модифіковані до цифрового простору) й інтерактивні методи навчання.

11. Методи контролю

Навчальна дисципліна має п'ять змістовних модулів, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною системою, контролюючи якість виконання: контрольного опитування у вигляді письмових тестів, індивідуальних завдань на практичних заняттях, самостійної роботи.

Підсумковий контроль – залік, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру.

Зарховано – студент добре знає програмний матеріал, грамотно і за суттю викладає його, не допускає суттєвих неточностей, вибирає правильну відповідь, правильно застосовує теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань. Знає основні завдання охорони праці та обґрунтовує безпечні умови праці під час професійної діяльності. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав не менше 51%.

Не зараховано – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає багато суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичні завдання. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав менше, ніж 51%.

Якщо у підсумку студент отримав за рейтинговим показником оцінку «FX», то він допускається до повторного складання підсумкового контролю з дисципліни. Студент, допущений до повторного складання підсумкового контролю зобов'язаний у терміни, визначені деканатом, перездати невиконані (або виконані на низькому рівні) завдання поточно-модульного контролю, виконати модульні контролю і скласти підсумковий контроль.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний (модульний) контроль						Бали за додаткову роботу*	Сума
Модуль 1. Безпека життєдіяльності						3	50
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
8	7	8	8	8	8		
Модуль 2. Основи охорони праці						3	50
Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Змістовий модуль 5			
T7	T8	T9	T10	T11	T12		
8	7	8	8	8	8		
Разом							100

*Заохочувальні бали – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Модульна програма, рекомендована література, комп'ютерні слайди та мультимедійні фрагменти технологічних операцій, конспекти лекцій, а також методичні вказівки для проведення практичних робіт:

1. Цигода В. С. БЖД. Навчально-методичний посібник з безпеки життєдіяльності. Умань, 2011, 95 с.

2. Пістун І. П., Кіт Ю. В., Березовецький А. П. Практикум з безпеки життєдіяльності: Навчальний посібник. Суми: Інверситетська книга, 2002. 232 с.

3. Балабак О. А., Гурський І. М., Балабак А. В. Методичні рекомендації для виконання практичних занять з дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист» студентами денної та заочної форм навчання освітнього рівня «Бакалавр». Умань, 2021. 20 с.

5. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання практичних занять із навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності НЗ Садово-паркове господарство освітнього рівня Бакалавр. Умань, 2025. 73 с.

6. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності НЗ Садово-паркове господарство, освітнього рівня Бакалавр. Умань, 2025. 12 с.

7. Березовський А. П., Прокопенко Е. В., Трус О. М. Методичні вказівки для виконання індивідуальних завдань із навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності» (модуль Основи охорони праці) студентами денної форми навчання зі спеціальності НЗ Садово-паркове господарство, освітнього рівня Бакалавр. Умань, 2025. 9 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Баб'як О. С. та ін. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Харків: Ранок, 2000. 304 с.
2. Березуцький В. В. Ризик орієнтований підхід в охороні праці. Харків : LAP Lambert Academic Publishing, 2019. 108 с.
3. Бикова О.В. Болієв О.В., Деревинський Д.М., Єлісєєв В.Н., Миронець С.М., Осипенко С.І., Півень Ю.О. та інші. Основи цивільного захисту: Навч. посібник К: 2008. 223 с.
4. Бутко Д. А., Луценков В. Л., Рогач Ю. П., Петров В. В. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник. Сімферополь : Бізнес-Інформ, 2002. 344 с.
5. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту: Навч. посібник. Львів, 2010. 384 с.
6. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці : підручник. 5-е видання. За ред. М. П. Гандзюка. К. : Каравела, 2011. 384 с.
7. Голінько В. І. Основи охорони праці : підручник. 2-ге видання. Д. : НГУ, 2014. 271 с.
8. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності. К.: Каравела, 2008. 344 с.
9. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. К.: Каравела, 2004. 328 с.
10. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В.. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Львів: Новий Світ - 2000, 2001. 320 с.
11. Жидецький В. П. Основи охорони праці. Підручник. Видання 3-є, перероб. і доп. Львів : УАД, 2006. 336 с.
12. Заплатинський В.М. Безпека життєдіяльності: Навчально методичне видання. К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1999. 207 с.
13. Одарченко М. С., Одарченко А. М., Степанов В. І., Черненко Я. М.. Основи охорони праці : підручник. Х. : Стиль-Издат, 2017. 334 с.
14. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Практикум з безпеки життєдіяльності. Суми: Університет. книга, 2000. 232 с.
15. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навч. посібник. К: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
16. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. К., 2008. 286 с.
17. Сонько С.П., Балабак А.В. та ін. Надзвичайні ситуації та цивільний захист населення: Навчальний посібник. Умань, 2018. 236 с.
18. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. К. : Знання Прес, 2003. 455 с.

19. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. К: Знання-Прес, 2007. 487 с.
20. Ткачук А. І., Богомаз-Назарова С. М. Основи охорони праці. Курс лекцій : навч. посіб. Перевидання, доповнене та перероблене. Кропивницький : ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. 156 с.
21. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Зеркалов Д. В., Полукаров О. І., Коз'яков В. С., Мітюк Л. О., Полукаров Ю. О., Луц Т. Є. Основи охорони праці : підручник. 3-є видання, доповнене та перероблене. За ред. К. Н. Ткачука. К. : Основа, 2014. 456 с.
22. Шоботов В. М. Цивільна оборона. К.: Центр навч. літ., 2006. 438 с.

Допоміжна

1. Гетьман В. Перша долікарська допомога в екстремальних ситуаціях. Охорона праці. 1995, №5. С. 28-32.
2. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С., Цивільна оборона. Навчальний посібник. Львів, "П.П. Васильович К.І.", 2005. 338 с.
3. Джигирей В.С., Жидецький С. А. Безпека життєдіяльності. Львів: Афіша, 1999. 254 с.
4. Купчик М. П., Гандзюк М. П., Степанець І. Ф., Вендичанський В. Н., Литвиненко А. М., Іваненко О. В. Охорона праці. Лабораторний практикум. К. : Основа, 1998. 224 с.
5. Міговіч Г.Г. Довідник з цивільної оборони. ЗАТ "Українська технологічна група". К. 1998. 526 с.
6. Пістуна І. П. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): навч. посіб. Львів : «Тріада плюс», 2010. 648 с.
7. Пістун І. П. Охорона праці (практикум). Навч. посіб. Львів : «Тріада плюс», 2011. 436 с.
8. Серіков Я. О. Основи охорони праці : навч. посіб. Харків, ХНАМГ, 2007. 227 с.
9. Смоляр В.І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. К.: Здоров'я України червоний хрест, 1991. 32 с.
10. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В., Каштанов С. Ф., Мітюк Л. О., Третьякова Л. Д., Ткачук К. К., Чадюк А. В. Охорона праці та промислова безпека: навч. посіб. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. К. : «Основа» 2009. 350 с.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. Основний закон. К., 1996.
2. Про адміністративні порушення: Закон України. К., 1993.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення : Закон України. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань : Закон України від 14 січня 1998 р. К., 1998.
5. Про охорону здоров'я : Закон України. К., 1992.
6. Про охорону праці : Закон України. К., 1992.
7. Про пожежну безпеку : Закон України. К., 1993.
8. Про цивільну оборону України : Закон України від 3 лютого 1993 р. К., 1993.
9. Закон України : Про правові засади цивільного захисту від 24 червня 2004 р.
10. Закон України : Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 р.
11. Закон України : Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.
12. Закон України : Про правовий режим надзвичайного стану від 16 березня 2000 р.
11. Державні стандарти України ЗДТУ з питань охорони праці.
12. Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО. 00–4.12–05.
13. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. НПАОП 0.00–6.02–04.
14. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи). К., 1997. Т.1,2,3,4.
15. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу. Охорона праці. 1998. № 6. С. 28–29.

16. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00–01–00. К. : Форт, 2001. 378 с.
17. Закон України : Про аварійно-рятувальні служби від 14 грудня 1999 р.
18. Кодекс законів про працю України.
19. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
20. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
23. НПАОП 0.00–1.28–10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010 р. № 65.
24. НПАОП 0.00–4.03–04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
25. НПАОП 0.00–4.09–07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
26. НПАОП 0.00–4.11–07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
27. НПАОП 0.00–4.15–98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
28. НПАОП 0.00–4.21–04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
29. НПАОП 0.00–6.03–93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
30. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба України з питань праці (Держпраця). URL : <http://dsp.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України. URL : <http://www.mns.gov.ua>.
3. Пенсійний фонд України. URL : <https://www.pfu.gov.ua/prestsentr/novini/>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL : <http://portal.rada.gov.ua>.
5. Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)». URL : <http://www.nau.ua>.

16. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми. Участь у програмі академічної мобільності.

17. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Безпека життєдіяльності», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом

добросовісності Уманського національного університету. При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недобросовісності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

18. Зміни у робочій програмі на 2025 рік

1. На титульній сторінці та розділі «Опис навчальної дисципліни» замінено назву галузі знань та шифр спеціальності.

2. В розділі «Мета та завдання навчальної дисципліни» замінено шифр спеціальності та назву галузі знань. У табл. 1 уточнено загальні та фахові компетентності, програмні результати навчання. В табл. 2 скореговано знання, уміння/навички, комунікацію та відповідальність і автономію. В табл. 3 уточнено програмні результати навчання.

3. У розділах «Орієнтовна структура навчальної дисципліни», «Теми практичних занять» і «Самостійна робота» уточнено навчальні години для лекційних і практичних занять та самостійної роботи.

4. Оновлено розділ 13 «Методичне забезпечення».